

EEN DUISTER PAD

CORINE HARTMAN BIJ UITGEVERIJ CARGO

De Jessica Haider-serie

Bloedlijn

Glasbard

Zielloos

Ijskoud

Doodskleed

De IJsselmoorden

Een vlaag van waanzin

Sluipend gif

Het kwaad in ons

Met Tomas Ross

Doodskopvlinder

Zwarte weduwe

CORINE HARTMAN

EEN
**DUISTER
PAD**

2019

AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2019 Corine Hartman

Omslagontwerp Buro Blikgoed

Omslagillustratie © Jill Hyland/Arcangel Images
en Silas Manhood

Foto auteur © Stan Bouwman

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk Wilco, Zutphen

ISBN 978 94 031 5830 3

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

1

Dit was de plek waaraan hij zijn vroegste herinneringen had. Daarvoor was er een val van een fiets geweest, voor het eerst zonder zijwieltjes, een gat in zijn knie, maar dat waren in zijn geheugen slechts fragmenten. Steven zoog de zilte zeelucht in zijn longen, richtte zijn gezicht naar de zon en probeerde zich één te voelen met het ruige natuurschoon. Zoek een plek uit waar je je thuis voelt, had Inno gezegd, en hier, bij *The Seven Sisters*, kon hij hele vakanties zo uittekenen, tot in detail herbeleven. Dagenlang niets anders dan de zomerse warmte op zijn huid, zijn voeten in de branding, op een holletje het water uit zodra het boven zijn enkels kwam. Zandkastelen bouwen. Maar het liefst zocht hij met zijn vader – de zeldzame keren dat die tijd voor hem had – naar prehistorische fossielen. Urenlange wandelingen in zwijgende saamhorigheid, met de blik naar de grond. Ooit hadden ze belemnieten gevonden, de zwarte overblijfselen van een zee-kat. En ze waren erbij toen er een ichthyosaurus werd blootgelegd, die nu in een Londens museum te bewonderen was. De vergankelijkheid, prachtig in zijn voor eeuwig versteende vorm gegoten. Zou hij zijn vader toch niet... intuïtief ging zijn hand naar zijn broekzak, maar hij vond geen mobiel. Hij keek even om zich heen, ineens weer nerveus, zag op afstand de roerloze figuur.

‘Het onomkeerbare proces van leven en dood, Steven, uiteindelijk wordt alles en iedereen teruggegeven aan de natuur,’ had Thérèse gezegd, en hier leek dat heel vanzelfsprekend.

Een strakblauwe hemel. Het was zonnig. Maar niet in zijn hoofd. In zijn hoofd woedde een oorlog. En hij stond op het punt zich over te geven aan de onzichtbare vijand. Vlak langs de vloedlijn lopend, werd zijn blik getrokken door een schittering in het zand. Een stukje *fool’s gold*. Hij raapte het op, liet het door zijn vingers glijden. Het gladde mineraal, dat zich wilde voordoen als goud. Ze deelden het talent voor toneelspelen. Emilie had hem nog niet eens zo lang geleden uitbundig geprezen toen hij een van zijn jeugdherinneringen had verwoord en voorgelezen. Voorgedrágen. Hij speelde zichzelf als jongen van twaalf, alleen thuis met zijn moeder, die een minutenlange doodstrijd leverde. Hij begreep amper wat er met haar gebeurde, kon de symptomen niet duiden. Beelden van die moeder, vechtend voor haar leven, waren op zijn netvlies gebrand, haar hulpkreten galmden nog vaak na in zijn hoofd. Ook voor de groep had hij het nagespeeld, het zou een louterende oefening moeten zijn. Kippenvel, had Emilie gezegd. Ontroerend. Ze was natuurlijk bevooroordeeld. Maar dan nog. Inmiddels kon hij het echt niet meer. Hij wilde niet meer.

Kijk naar jezelf, had Thérèse gezegd. Kijk naar waar je vandaan komt, naar wie je nu bent. En vraag je dan af... hoe mooi is het om in de herfst van je leven terug te blikken in dankbaarheid? Hij gooide het stukje *fool’s gold* met een hoge boog het water in en draaide zich om, met zijn hand beschermend boven zijn ogen keek hij langs de steile rots-

wand omhoog, steeds hoger, tot aan de top die vijftig meter hoog boven hem uit torende. Hij liep naar het pad dat tussen helmgras en zand in kronkelend naar die top leidde en begon met loodzware benen aan de klim.

Een briesje stak op toen hij halverwege was en hij bleef stilstaan om op adem te komen. Ging even zitten om zijn gedachten, net zo onrustig als zijn hartslag, tot bedaren te brengen. Het was net alsof met het stijgen alles nog intenser werd: de krijsende meeuwen, de scherpe zon tegen het helderblauw van de lucht.

Eenmaal boven boog hij voorover, legde zijn handen op zijn knieën en ademde diep in en uit. Kilometers verderop oostwaarts, richting Eastbourne, had je Beachy Head, een van de hoogste kliffen van Zuid-Engeland. Daar lag de mooiste herinnering aan vroeger: hij kreeg er zijn eerste kus. Tere meisjeslippen op de zijne. Maar daar wilde hij niet naartoe. Grote kans dat hij er iemand zou treffen, er scheen zelfs een team in de omgeving te patrouilleren, beducht op mensen zoals hij. Langs de rand van de klif ging hij zitten. Vele meters onder hem klotste het water tegen de rotsen. Water, steen, het maakte niet uit. Water kwam van grote hoogte net zo hard aan als beton. Hij pakte de heupflacon uit zijn jas en nam een slok. En nog een. Goedkoop spul, niet het dure merk dat zijn vader altijd in huis had. Waar hij, Steven, stiekem van dronk, omdat pap er toch nooit was.

Zijn vader. Het zou wat. De dagen, momenten waarop hij zich beter had gevoeld, strijdlustig, had hij zijn vader ingezet als wapen. Gelogen dat hij zijn naam hieraan zou verbinden, vol bravoure beweerd dat het onze wereld zou veranderen! De werkelijkheid zag er heel anders uit. Toen

hij zijn vader vertelde over het boek dat hij schreef, had die gezegd: 'Ja, ja, en dan noem je dat zeker "Het leven van een loser". Als je het maar laat om mij erin te noemen.' Daarna, grinnikend: 'Jij, een boek schrijven,' om hem vervolgens meewarig aan te kijken, 'ben je dronken of zo?' Net had hij nog even gedacht hem toch te bellen, wat hem nu als volledig belachelijk voorkwam. Hij zuchtte. Probeerde het van zich af te laten glijden.

Thérèse had heel goed begrepen waarom hij niet nog eens een depressie wilde doormaken, elke nieuwe crisis was erger dan de vorige. Onleefbaar. Ze oordeelde niet, ze luisterde en toonde respect. Geen wonder, ze kwam uit de negende hemel en had al heel wat levens achter de rug. 'Wees niet bang,' zei ze. 'Wat wil je? Alleen jij kan die beslissing nemen.' Ze gaf hem opdracht midden in een kring zijn eerste chakra – het stuitje – wakker te schudden. 'Maak jezelf los, schreeuw vanuit je diepste binnenste. Schreeuw!'

Vele dagen en sessies later was hij ingestort. Volledig opgebrand. Dat was goed, beweerde ze. Zo kwam hij weer helemaal bij zichzelf. 'Gooi alles in de put,' had ze gezegd, 'en haal schone energie uit Moeder Aarde.' Hij had gehuild, god, wat had hij gehuild, meer dan ooit in zijn hele leven. Dat had louterend gewerkt – veel meer dan die verplichte toneelstukjes – en eindelijk had hij inzicht gekregen. Begrepen hoe het zat: hij bestond uit een opeenstapeling van mislukkingen. Slim genoeg, zachtmoedig ook, maar elk positief gen was vernield door die verdomde pillen. Niemand zou zijn verhaal willen, niet van hem, een angstig mannetje met een bril en overgewicht. Inno zou zich verder over het manuscript in wording gaan ontfermen. Inno zag er goed uit en was een goede prater, het verhaal was

bij hem in veel betere handen. De oorlog in zijn hoofd zou voorgoed ten einde zijn en plaatsmaken voor vrede. Rust. De donkere wolken zouden verdwijnen. Wolken die er altijd waren geweest sinds hij zijn moeder had zien sterven; het trauma dat hij nooit van zich af had kunnen schudden en had geleid tot een langdurige somberheid die zijn leven voorgoed overschaduwde.

Hij dronk van de cognac, leegde de heupfles in één lange teug, en huiverde. Vervolgens stond hij op. De wind in zijn rug. De diepte als een gapend gat vlak voor hem.

Vanuit zijn ooghoeken zag hij Inno naderen, herkende zijn loopje, daarna de diepe, warme stem. ‘We zullen overal voor zorgen, Steven,’ klonk het geruststellend. ‘Gun jezelf de rust waarnaar je zo lang hebt gezocht. Dit is niet het einde, dat weet je, het is een nieuw begin. Moet ik misschien een handje helpen, of toon je me iets van de kracht waarmee je in een volgend leven ruimer bedeed wilt zijn?’

Kracht. Ja, dat was waar het om ging. Hij rechte zijn schouders, aarzelde slechts een fractie van een seconde, spreidde zijn armen, sloot zijn ogen en zette de allerlaatste stap op weg naar het licht.

2

De houten vloer kraakt onder mijn voeten. Een vertrouwd geluid, dat ik associeer met huiselijk en warm, net als de geur van boenwas, die ik nog vaag kan opsnuiven, al is dat misschien mijn verbeelding. Ik ga zitten. De anderen zijn er al, op Philippe na, die een hekel heeft aan het begrip tijd, ooit uitgevonden door analytische kantoorklerken, meent hij. Het besef van tijd is ook niet mijn sterkste kant, al kan dat soms wel belangrijk zijn. In een glossy las ik dat je als vrouw niet te vroeg bij een date moet verschijnen, dat is niet chic en de ander rekent nog niet op je, maar ook niet te laat, in elk geval niet écht te laat, dat is respectloos en de ander kan zich gaan zitten ergeren. Dan sta je al met één-nul achter voor je begint. Het was een van de tips in een lijstje met aanraders voor daten. En al is onze dagopening alias gesprekstherapie niet bepaald een date, in de letterlijke betekenis is het wel een afspraak. Bij het idee van een date krijg ik trouwens sowieso jeuk. Alleen het woord al, dat klinkt als een merk muggenspray.

Onze therapeute Marianne wil net van wal steken als Philippe binnenkomt. Ze wacht even tot hij ook koffie heeft en op zijn stoel gaat zitten.

‘We moeten beginnen,’ zegt Bart. ‘Als we nog langer wachten is ons uur voorbij en de koffie bitter.’ Typisch

Bart: liefst de baas over alles en iedereen.

‘Het een is geen noodzakelijk of vanzelfsprekend gevolg van het ander,’ zegt Robin. Hij draagt een T-shirt met voorop de tekst: *All you need is a beautiful fake smile*. En op zijn rug, weet ik al: *to hide an injured soul*. Hij zet de stem op van een glatte verkoper: ‘Ik zal het u graag laten zien, meneer, als u even een minuutje heeft? Want het kan ook komen door een vuile machine, slechte bonen, overextrac...’

‘Dat vinden we een boeiende imitatie, Robin,’ onderbreekt Frenk hem grijnzend, ‘maar doe ons een lol, het is nog vroeg.’ Frenk is de oudste van ons allemaal, met soms de bijbehorende wijsheid.

Ik schuif mijn stoel iets naar Philippe toe, omdat hij zijn voorraad shaggies van vandaag begint te draaien. Met één hand, en onnavolgbaar snel. Ik hou van de geur van tabak. En van Philippe, alleen al vanwege zijn hoge knuffelgehalte.

‘Ook eentje voor mij, straks, Philippe?’ Hij knipoogt. ‘Tuurlijk.’

‘Goedemorgen, fijn dat jullie er zijn.’ Marianne is mijn lievelingstherapeute, het type dat elk meisje zich als moeder zou wensen. En elke jongen eigenlijk ook wel. Alles aan haar is zacht: haar glimlach, haar stem, zelfs haar kleding. Zacht velours, zeven letters (fluweel). Ze ruikt naar seringen in de lente. ‘Wie wil de dagopening doen?’ vraagt ze. ‘Jij, Lisa? Het is jouw beurt, maar je weet, er moet niks.’

De in zwart geklede Lisa kijkt naar de grond en zegt: ‘Ik heb niet zo’n behoefte aan praten.’

Lisa is mooi, vind ik, met haar lange haar, dat glanst en

golft in koperrood. Voor mij is ze de zus die ik altijd heb gewenst, al is ze vaak stilletjes.

‘Mocht je je bedenken, je weet, we luisteren graag.’ Marianne knikt Lisa bemoedigend toe en vraagt wie het woord wil, of iemand een droom wil delen, of een ervaring van gisteren.

‘Ik heb zo vreemd gedroomd,’ zegt Robin. ‘Over een opstand van een verzameling fruit. Bananen, kiwi’s, appels, ze lopen met spandoeken over straat, ze pikken het niet langer hoe ze worden behandeld. Er wordt met ze gegooid, en ze gillen het uit. Ten slotte kiest het fruit massaal voor zelfmoord door te verrotten op het moment dat ze in de winkels in bakken worden gedumpt. Volledig absurd als ik het nu vertel, maar in mijn droom leek het heel realistisch.’

‘Tja, daarvoor is het dan ook een droom,’ zegt Philippe, met zijn ogen rollend, wat hij als geen ander kan dankzij een bril met jampotglazen waardoor zijn ogen twee keer zo groot lijken.

‘Misschien is het fruit een metafoor voor je publiek, dat zelfs in je fantasie je optredens niet te pruimen vindt,’ zegt Frenk droog.

‘In dromen kan alles,’ neemt Marianne het over, met een veelzeggende blik naar Frenk. ‘En het mooie is dat je er zelf een betekenis aan mag geven.’

‘Ik dacht dat die dingen vastlagen,’ zegt Robin. ‘Beteke-
nis en zo.’

‘Wat mij betreft,’ zegt Marianne, ‘ligt niets in ons leven vast.’

We praten nog even door over het belang van dromen en dan kondigt Marianne aan dat er morgen een nieuw familielid zal komen. ‘Haar naam is Emilie,’ zegt ze, de kring

rondkijkend. ‘Het zou aardig zijn als ze zich hier snel op haar gemak gaat voelen.’

‘Ik zal haar een warm welkom bezorgen,’ zegt Bart. ‘Haar onze kamers laten zien, en de mooiste plekjes in het bos.’

‘Dat lijkt me meer iets voor Faye,’ zegt Marianne. ‘Dan kan ze Emilie ook wat vertellen over de geschiedenis van het kasteel.’

De dagopening wordt voortgezet door Robin, die ons in een lachwekkende imitatie van Julius op het hart drukt de nieuwe vooral niet onmiddellijk aan een psychologische test te onderwerpen of te belasten met ons eigen patiënten-dossier. Daarna ben ik aan de beurt om mijn gemoedstoestand van vandaag aan de anderen voor te leggen. Marianne kijkt me verwachtingsvol aan.

‘Nou ja, eh, wat zal ik zeggen?’ begin ik ongemakkelijk. ‘Naar mijn idee winnen we in elk geval niks door hier te zijn, dag in, dag uit, jaar in, jaar uit. In het gunstigste geval lever ik niks in, maar zelfs zo’n dag is eigenlijk een verloren dag, omdat het me één dag dichterbij mijn einde brengt zonder iets te presteren.’ Ik durf een moment lang niemand aan te kijken en pak een van Philippes shaggies die hij netjes op een rij op zijn been heeft liggen.

‘Wees meester en vormgever van jezelf,’ doceert Frenk. ‘Dat is niet mijn idee, maar dat van Nietzsche. Filosoof, natuurlijk, negentiende eeuw. Tijdje geleden, maar hij is weer heel actueel. Hij beschouwde het leven zelf als instinct tot groei, tot bestendigheid, tot opeenhopen van krachten. Waar de wil tot macht ontbreekt, daar is verval.’

Het is even stil.

‘Dank je, Frenk,’ zegt Marianne aarzelend, en vraagt

dan aan mij: ‘Maar wat zou voor jou dan winnen zijn, Faye?’

‘Iets,’ zeg ik, ‘wat dan ook. Wat elke normale vrouw waarschijnlijk wenst. Een huwelijk.’ Ik stel me voor hoe Julius zou reageren als ik op een goede – of kwade – dag bij hem binnenloop om te vertellen dat ik trouwplannen heb. Hij stopt me vast in de isoleer tot ik bij zinnen kom. Of hij verklaart me wilsonbekwaam. ‘Kinderen,’ ga ik verder, ‘of zelfs een echt gezin. Een huis vol om Kerstmis mee te vieren. Een hond, desnoods een kat. ’s Avonds een glas wijn drinken. Naar de bioscoop gaan. Een reis maken. Een echte, met een vliegtuig of auto. De dingen die normale mensen doen.’

‘Jij maakt puzzels en je bent goed voor de natuur...’ zegt Philippe.

Ik verwacht een of andere cynische toevoeging, maar die blijft uit. ‘I rest my case,’ verzucht ik.

‘Als ik je goed begrijp,’ zegt Marianne, ‘is dit een vorm van basale angst voor de dood.’

‘Ik zou mijn bijdrage aan deze ochtend graag hierbij laten,’ kap ik haar af. Ik heb ongelooflijk veel zin een mes te pakken om in mijn huid te kerven. Dat doet pijn, maar het voelt ook goed. Vooral als een snee mooi recht is en niet te diep – als je te diep snijdt krijg je echt nare littekens – dan ben ik trots.

Na Mariannes afsluiting – ik wens jullie een fijne dag, en wees een beetje lief voor jezelf en elkaar – ga ik met Philippe naar buiten. Ik wil niet roken, het is beter dat ik het helemaal zou laten, maar het is lekker, even aan niks anders denken dan aan die eerste trekjes. Ik inhaleer een paar keer en geef Philippe mijn shaggie.

Later op mijn kamer kom ik niet toe aan mijn voorne-
men. Christa probeert me ervan te overtuigen dat in de me-
dia relaties nogal worden overgewaardeerd.

*Er zijn andere, veel belangrijker dingen, Faye-lief. Een
man is niet zaligmakend, je kunt ook een belangrijk mens
zijn voor anderen, een arm om iemands schouder leggen,
of een lieve glimlach schenken. Zorgen kun je ook voor
jouw bijzondere familie, begrijp je?*

Dat is mooi gezegd, Christa, maar hoe zit het dan met
zorgen voor kinderen? Waarom moest jij zo nodig dood-
gaan, terwijl je een klein kind had om voor te zorgen? Je
had voorzichtiger kunnen zijn, beter kunnen opletten,
zodat je auto niet op een tegenligger tot stilstaan was ge-
bracht. Je had gewoon keurig naar huis kunnen rijden,
zoals bijna iedereen dat voor elkaar krijgt zonder dood te
gaan.

*Je weet, Faye-lief, dat ik je daar geen antwoord op kan
geven. We kunnen er hooguit over fantaseren.*

Ja, leuk, dat je onderweg was voor een of ander lullig
boodschapje, een fles appelsap, of bloembollen voor in de
tuin.

Christa zwijgt, steekt een sigaret op, vraagt of ik er ook
een wil en kijkt uit het raam.